1, 3, 1935 4 Lei

ICONAR

Ingerilor mai întâiu şi dela Treime a doua lumină te-ai arătat, Mihaile Voevodule, nouă, celor ce cu credinţă te lăudăm pre tine.

Arhanghelii lui Dumnezeu, căpeteniile celor fără de trupuri, cu puterile voastre izbăviţi-ne de tot erezul. Mântuiţi-ne din nevoi ca nişte mai mari peste cetele puterilor celor de sus.

Izbăveşte-ne pre noi, Mihaile Voevodule, mai marele oştirilor. (Din stihirile la Sfinţii Arhangeli Mihail şi Gavriil).

Satanismul erotic şi etica iubirii

Moravurile contemporane supun zilnic noţiunea şi practica iubirii celor mai asidue profanări. Este un adevăr ce se vădeşte sensibilităţii noastre uimite din ce se vorbeşte în lume, din ce iese de sub teascuri: conţinutul noţiunii dragoste este astăzi de o primitivă materialitate. Dece ne-am coborît după războiu spre sensorial şi zoologic, dece în discuţii şi în literatură exerciţiul liber al sexualităţii a devenit suprema nostalgie, — dece idealul iubirii moderne este pasiunea intermitentă şi nu fervoarea continuă, ca altădată?

Omul modern urăşte servitutea, el se liberează de tot ce-i impune sarcini, din propria lui structură psichică vrea să extirpeze ceeace-l robeşte. Ce ne robeşte mai mult decât simţirea? Legăturile sufleteşti omul de azi le declară caduce, el se rupe de ţara de baştină şi se vrea cetăţean al lumii, — de familie şi cămin şi se năzueşte în viaţă pasager stingher deslegat de îndatoriri de soţ sau părinte. Nu vrea să aparţină nimănui şi se fereşte să-i aparţină cineva. Filmul şi literatura sunt pline de viaţă de hotel, de vagabondaj transcontinental şi de erotisme între necunoscuţi. Oamenii râvnesc azi iubirea liberă a muştelor, după care părăseşti femeea dorită şi posedată ca pe o cabină telefonică, — iar mobilul antrenant al acestui fel de a „iubi" este lipsa de responsabilitate. Acest soiu de relaţii îl descriu romanele şi-l exaltă poemele.

Toate servituţile vieţii decurg din dragostea-sentiment. Egoistul modern fuge de ele. El vrea profitul fără servitute şi se iluzionează că aşa ceva ar fi posibil. Iată un erou Don Juan din „Ces plaisirs" de Colette evadând din aventură oridecâte ori femeea tinde să „organizeze" dragostea în vederea continuităţii, iată-l condamnat la un etern provizorat, fricos de statornicire şi desgustat de necontenitele luări dela capăt.

Femeea, cu instincte mai sigure, se opune viguros disocierii exerciţiului fizic de baza lui morală şi sentimentală. Ea e incapabilă de asemenea divorţ, născută cum este spre darul întreg al fiinţei, spre abnegaţie şi sacrificiu. Sunt ele posibile fără participarea fatală a celor mai adânci resorturi morale? Este pudoarea altceva decât rezistenţa instinctivă împotriva disocierii denaturate? — În dragoste femeea se angajează fără rezerve, ea conferă misterului întreaga lui seriozitate. Nu constă oare arta cuceririi aventuriere masculine în pervertirea acordului între fizicul şi psichicul femeii? Arta lui Don Juan şi a Marchizului de Sade este să utilizeze întâi moralul ca să-i stârpească rezistenţa, şi rupând acordul să orienteze exerciţiul fizic lipsit de suport către arta pentru artă. Modernii nu mai simt cinismul acestei depravări, ei au uitat ce este moralitatea, că imoral e tot ce contravine legilor naturale ale continuităţii vieţii. Structura firească a omului merge s p r e continuarea vieţii, — exerciţiul frivol al eroticei fizice este o derogare criminală dela legile naturii, baza lui este desechilibrul. Desconsideraţia în care vieţuesc curtezanele îşi are explicaţia aici: ele sunt în afară de natură.

Omul modern, extremizând idealul libertăţii individuale, şi-a ales ca erotism ideal pe cel al curtezanelor. Lipsa obligaţiilor şi a consecinţelor în asemenea raporturi măguleşte simţul său de libertate şi el le preferă. Prin lipsa lui de determinant psichic, un asemenea raport poate începe şi mai ales poate sfârşi oricând. În cadrul acestei năzuinţi masculine femeea modernă, silită la relaţii de quasi curtezană, suportă sau renunţă. Ce farmec poate avea pentru o femee asemenea dragoste brutală? Cum să poată atrage bărbatul juisor şi evaziv? Femeea care din instinct respinge desfrânarea e astăzi prada ei — şi calea e deschisă spre neurasteniile şi histeriile atât de frecvente. Nostalgia femeii se îndreaptă spre adorarea sentimentală de demult. Pe când idealul masculin de azi e femeea denaturată a aventurilor succesive, pasionată poate, dar sufleteşte calcinată, în umbră stăruie, cenuşăreasă, femeea de totdeauna, incapabilă să se dea fără iubire, senină în faţa maternităţii, devotată şi sufleteşte castă dela naştere la moarte. Pentru ea găsirea tovarăşului unic este problema cardinală a tinereţii, ea ştie instinctiv că pârguirea armonică dela virginitate la maturitate e posibilă o unică dată. Ea se păstrează hotărîtă acestei împliniri, ochii privesc puri şi gravi dragostea viitoare spre care drumul e fără rătăciri.

În cultura europeană, dela Boccaccio şi Brantôme, dela La Fontaine (Contes), Lanclos şi Casanova până la Wedekind şi Freud este un lanţ de perversiuni ale trupului şi spiritului desechilibrat — cu care viaţa cea largă şi adevărată n'are nimic comun. Modernii după-războiului, deviaţi spre orgie şi neliniştile sex-appeal-ului, justifică împerecheri promiscue şi sterile între cei posedaţi de satanismul cărnii. Obsesiile erotice cari se lăfăesc în literatură vădesc ignorarea naturii simple şi adevărate. Dacă natura e aşa, dece să nu fie purificate şi spiritele de această zgură? Dece cultura să nu consacre armonia naturală, încât din perversiune infernală iubirea să se transfigureze în divină comuniune, aşa cum o revelează experienţa sufletească şi fizică a celor mai mulţi, cari sunt cei fireşti. Nu este iubirea platonică o practică tradiţională ariană (Tristan şi Isolda, Genoveva, etc.) ce stăruie în inima feciorelnică a tuturor tinerilor sănătoşi? Nordicul mistic şi mediteraneanul lapidar, amândoi contemplă iubirea sub chipul imaculat al virginei albe, încununată de flori. Adorarea fer-

(Continuare pe pagina 3)

Drumuri spre cer

Rob suferinţei, un neam
De plugari
Botează cu lacrimi, şi zile de trudă şi hram,
Cu gându 'nsetat de slava vremilor sfinte şi mari.
Cum măsură brazda, pe ceruri aprinsă s'arată
— Altar de nădejde de-apururi, — icoana de mult aşteptată:

Sub aspru destin rumânesc,
Căpitanul
Străbate 'n adânc de istorii, cu ochiu vulturesc,
Când stăpâneam ca viteji şi munţii şi codrii şi lanul;
Şi lumea se 'mparte în două: blestem şi victorii,
S'aud cum se 'ndreaptă spre El în pas cadenţat luptătorii...

Drepţi, statui de granit,
Legionarii
Poartă rod greu de credinţă sub frunţi de zenit.
Crescuţi din pământu 'nverzit şi dârji ca stejarii,
Le-a dăruit Dumnezeu în priviri luminişuri de soare
Şi pildă de jertfă vitează pe Stefan cel Mare.

Un cântec războinic răsună
Din munte
Ca 'n pagini de cronici şi vremi de furtună.
Din muncă 'n sudoare şi jertfe se 'ncheagă o punte
Peste Sodoma de azi căzută sub glas şi izbiri de topor
Spre ziua nădejdii de mâne, spre-o Românie a lor.

VASILE I. POSTEUCĂ

Cântec

Ape vrăjite în freamăt de lanuri
— Lacrima noastră plânsă 'n aleanuri —
Când holdele-şi leagănă spicele 'n vânt;
Să răsădiţi, în ţara de dincol' de zare,
Poveşti de comori ascunse 'n pământ
Şi cântecul primăverilor grele de floare...
De codrii bătrâni ai doinelor mele
Când noaptea se schimbă 'n dumbravă de stele.
De zâna poveştii lungi moldovene
Ce poartă 'n cosiţe floarea grădinii:
Nestematele copilăriei mele sub gene
Şi râsul pe buze cum în corole jocul luminii.
Durerile sălciilor ce plâng despletite 'n şuviţe
In bocet de stele căzute a moarte
Intru nuntirea celei mai frumoase domniţe,
Plecată 'n poiene de raiuri departe...
Pentru pustiul din suflet fără limanuri
Să-mi dăruiţi în matca nopţilor clare,
Mormânt de unde şi dumbrăvi stelare,
Ape vrăjite în freamăt de lanuri.

VASILE I. POSTEUCĂ

MAGIE

Pornesc pădurile prin somn la vale
şi pajura vâsleşte 'n ploaia de mătasă;
din plisc îi scapă 'nsemnele regale
şi scutul fumuriu pe inimă-i apasă.

Prin neguri trece băietanul, care
s'a nărăvit la vis, şi nimeni nu-l mai ştie
de om, căci pasul lui la drum tresare
ca frunza sau ca sborul 'nalt de veşnicie.

Îi latră-ogarii beţi de sânge 'n urmă
şi ciutele se sbat cu cerbii după ele;
prin mlaştini putrede mistreţii scurmă
sub ape, măcinând luceafăru 'n măsele,

iar pajura-i stârneşte din visare
pe regii palizi din monede şi le sună —
prin toamnele cu-alaiu de vânătoare —
pe 'sângerata frunte-un val de zări şi lună.

Văcarul le priveşte dantul şi râde tont la stele;
oierii blânzi ar nărui bătuta,
dar zorii sunt aproape şi paşte ciuta
olava 'nrourată, botul să şi-l spele,

şi-atunci, prin ploi albastre de mătasă,
trecutul gol de glorii îi recheamă
pe regii pâclelor de-acasă —
în legendă iar să intre şi 'n aramă.

MIRCEA STREINUL

Efemeridă

Şapte prinţi — o bandă 'ntreagă,
s'au pornit, aşa, hai-hui,
toţi bezmetici, toţi lehui,
toţi, să-şi vâri intr'o desagă,

Fiecare ins — un bumb,
dârz în za de promoroacă,
a ţâşnit ca dintr'o teacă
rourată, de porumb,

şi purta la subţioară
linişti de necântec, zis
unei inimi, unui vis,
şi-un surâs sub mustecioară.

Intr'un vârf de mladă nouă
toţi s'au crâncenat în pinteni,
serenăzi să 'ntindă, sprinteni,
sub un gemuleţ de rouă.

Se cutremurau tăciunii
nopţii, prin tălăngi de stea.
Vaer lung de cucuvea.
Bâzâia şi cobza lunii.

Ce mâner sculptat în ape,
ce lăuntric vis, ce clape,
fură-atinse 'n melodie,
de-a 'nflorit atât de vie
domniţă de năgară...

Şi-a privit domniţa-afară,
şi-a privit numai odată:

Incepu să se topească
toată ceata cepeleagă.
Serenada tot mai bleagă,
mai uscată, mai de iască...

Prin a aromelor altiţă,
de pe-un vârf de mladă 'n soare,
ce-a fost prinţ, ce-a fost domniţă
lânced fumegă în boare...

GEORGE STRĂTOIU

Ideea de folclor în activitatea muzicală românească

Cercetările folclorice, în stadiul lor actual de investigațiune a unui domeniu empiric, înregimentează o serie de cercetări pe linia ascendentă: folclor-etnologie—sociologie. Incadrate, în felul acesta, în sistemul științelor pozitive, ele adoptă, la noi, exclusiv tehnica monografiei sociologice, reprezentată prin directivele ce vrea să le impună științei românești d. Gusti.*)

Adunarea migăloasă de material nu a dus nici pe tărâmul muzical la lucrări de sinteză, cum era de așteptat, ci s'a mărginit la încercări de a fixa metode, interesante pentru novicele urban preocupat de frumusețile izbitoare ale artei populare, și la prezentări de material folcloric — eventual în sistemul de organizare al unei arhive fonogramice.**)

Deosebit de această directivă materialistă, nevoia de cercetare a muzicii populare românești ce conturează pe de altă parte într'o atitudine spirituală, etică religioasă, în fața fenomenului muzical al comunității rumânești. Se pot desprinde aci două planuri de activitate, ce cuprind acțiunea de cercetare a muzicii populare, cu folosirea metodei monografiei sociologice, și călăuzirea către destinele de împlinire a poporului românesc, educația lui. O lature a acestui din urmă plan trebuie considerată și critica muzicală. Tendințele acestei directive generale de a căuta justificări în datele sociologiei nu sunt decât o dovadă de seriozitatea cu care se încep a discuta problemele de artă ale colectivității.***)

Dar activitatea științifică în artă cu greu și-ar putea găsi o justificare, dacă ipotezele și rezultatele ei, ideile scoase la lumină prin trudă de gândire, nu ar avea actualitate în domeniul pararel al practicei și creațiunii. Faptul acesta, de verificare a ideilor în laboratorul activității creatoare, le pune în miezul problemelor ce frământă o anumită epocă, un anumit timp. Timpul, în care trăim, este un imens laborator de verificare a ideei de folclor, pusă în problema artei.

Nu interesează aci dacă în muzică ideea de valorificare a bunurilor spirituale ale poporului a pornit, mai întâiu, din interes științific sau din emoție artistică. În artă aceste două laturi sunt mai degrabă un complex decât o separațiune. În muzică știința condiționează până la un anumit grad arta și, invers, emoția artistică stăpânește până la un anumit punct sufletul cercetătorului. Experiența emoției trebuie să fie comună la cercetător și creator. Problema esteticii lui Kant, care susține că lucrurile sunt așa cum apar ele simțurilor noastre, reducându-le pe toate la fenomene, ar putea avea aci valabilitate și în începutul nediferențiat al eului nostru, unde se plasează — un punct comun pentru ramura creatoare și științifică — experiența fenomenului sonor.

În activitatea creatoare direcțiunile ideei de folclor se pot stabili după pozițiunea artistului în fața acestui fenomen de artă populară.

În linie istorică, privind din perspectiva muzicii culte, idea de folclor se realizează în căutarea unei împăcări între formele apusene existente și melodiile, temele, populare. Se mai vorbește și azi în acest sens, de simfonii în stil românesc și nu lipsesc nici anumite îndrumări etice, servite cu aer de bunăvoință compozitorilor. Așa se caracterizează compozitorii scoși din teascurile școlilor din străinătate, cari au scris hore franțuzești și menuete pe tema: ce faci moșule 'n părău!

Această primă fază este depășită de orientarea creatoare de a căuta în elementul popular, în motivul cântecului, posibilitățile lui de desvoltare. Nu se mai pune aci problema de utilizare a motivului, eventual a unei melodii culese, ci avem de înregistrat la artist o împărtășire din plin a valorilor colective, printr'o depășire a unui specific imediat.

Și aci găsim două nuanțe, ce caracterizează timpul nostru. O lature mai mult speculativă caută, din afara comunității rumânești, elementul pur estetic și se acoperă cu directivele preconizate de activitatea științifică materialistă. Alta, pozițiune spirituală, etică, religioasă, impune trăirea valorilor comunității noastre. Și acesta este drumul adevărat, pe care idea de folclor, ca problemă vitală a artei rumânești, trebuie să-și găsească icoana de desăvârșită artă.

LIVIU RUSU

*) H. Stahl, Tehnica monografiei sociologice.

**) C. Brăiloiu, Esquisse d'une méthode de Folklore Musical.

***) G. Breazul, Archiva Fonogramică, Folclorul muzical românesc (Revista Boabe de Grâu), Cartea de cântece (vol. I—IV) și Cronica muzicală a ziarului Cuvântul.

Satanismul erotic și etica iubirii

(continuare din pag. 1)

mentă a candoarei, unirea unică triumfătoare prin credința creștină e de fapt sancționată de conștiința morală a omului și de cele mai adânci resorturi sufletești ale lui. Materialismul grosolan, buzat, gras și libidinos, expus de naturalism și psichanaliză, e o altă atitudine în fața iubirii pe care apetitul de cele pământești cultivat veacuri de-a rândul de păgâni, îl explică. Turburările impure, coșmarul sexual degenerescent sunt aportul senzualismului bolnăvicios semit. Toți cei cari n'au putut să-și satisfacă trebuința de încadrare utilă în legile naturii, desechilibrați, caută să-și cheltuiască tiranica înzestrare, și nu prididesc, goniți în desnădejde spre toate tentațiile, din care nu culeg decât o mai desăvârșită prăbușire în tragică nesatisfacție. Nu este acesta sensul Porții Infernului de Rodin? Posedații sexualismului sunt epave bătute de vijelia interioară pentru care nu este acalmie, spirite satanice pustiite de văpăi gehenice care la urmă își consumă și vatra, spectre găunoase osândite celei mai josnice terfeliri. Și totuși acest fel de dragoste împotriva naturii, cancer al sexului deviat, a putut fi legitimat în raiul comunist. Idealului purității i s'a substituit cel al promiscuității, carnea anarhică și disperată a covârșit cantitatea și pudoarea firească, bărbat și femee stau față în față dușmani, sângeroși de biciuirile poftei, revendicându-și reciproc dreptul la plăcere și plecând care ncotro după ce și-a satisfăcut-o: Se deschide priveliște apocaliptică în sufletul bântuit de iad al omului de azi. Spre ce viitor mai poate aspira o astfel de umanitate?

Dar să nu disperăm. Tot ce e pervertit în viața modernă, literatura prostituționistă, frivolitatea societății orășene, civilizația de cocktail și bridge, sufletul animalizat, — toate pot fi trecute prin foc purific.tor. Vreme nouă se ivește în zare, cuget nou se înalță adorând femeea pură și calmă a naturii și a virtuților casnice. Când legile vieții o cer, când idealismul creștin o exaltă, — să nu pornim bătae neîndurată păgâniei demonice de astăzi, în numele iubirii caste, lamură limpede și neprețuită a firii omenești? Și aceasta e una din năzuințele Românului nou și o cucerire a celui de mâne: transfigurarea morală care să readucă în inimi raiul pierdut. —

BARBU SLUȘANSCHI

Felul în care se concepe legătura dintre om și Dumnezeu este în genere dătător de seamă pentru întreaga așezare spirituală a unei epoci.

NAE IONESCU

Creația literară ca problemă a colectivității noastre

Literatura actuală se c racterizează printr'o totală absență dela tot ce-i viață colectivă. Numai instinctele și sentimentele individului își găsesc expresie în operele literare ale scriitorilor noștri. Excepțiile sunt rare și prea puțin cunoscute și promovate de publicul românesc. Critica, în deosebi are o atitudine de ostilitate neînduplecată față de ele. Ne găsim, prin urmare, în fața unei îndoite nedumeriri: Dece sensibilitatea scriitorilor noștri este afectată numai de ceeace-i exclusiv viață individuală, fără ca frământările și năzuințele colectivității să fie simțite de ei și turnate în opere de artă? Dece apoi critica justifică și promovează primele producții și sabotează pe cele din urmă, întrebuințând contra lor cele mai diabolice mijloace de luptă: insinuarea și tăcerea?

Cei ce parvin să cunoască mai deaproape dedesubturile criticei literare, își pot da seama cu ușurință că la mijloc este, în cea mai mare parte, un plan bine intenționat, pe care caută cu orice preț să-l ducă la bun sfârșit. Pentru oamenii conștienți și de bună credință nu constitue un secret acest lucru. Dacă vom căuta să descifrăm naționalitatea etnică a persoanelor ce editează și lansează o operă de artă modernă vom înțelege și mai ușor atitudinea ei și scopurile ce se urmăresc. Presa și literatura sunt și ele mijloace care pot contribui la consolidarea sau desagregarea unei societăți. Jidanii și-au dat seama de importanța ce-o prezintă ele și au căutat să-și institue dominațiunea asupra lor. Și au reușit ca cenzura operelor de artă să fie exercitată exclusiv de această critică, iar directivele unei bune opere de artă să fie dată tot de ea. Și astfel, s'ar părea că scriitorii noștri ca să poată deveni „celebri", se conformează acestor cerințe. Este, fără îndoială o parte de adevăr în presupunerea noastră. Am fi, însă, nedrepți cu ei, dacă i-am acuza că urmăresc numai câștiguri materiale și satisfacerea unei ambiții sterpe, fără ca 'n sufletele lor să simtă o chemare mai înaltă și mai nobilă. Un fapt rămâne însă stabilit ca punct de plecare al celor ce vrem să susținem: scriitorii noștri lipsesc dela datoria lor. Ei nu îndeplinesc ca artiști, o funcție a comunității românești, ci dinpotrivă contribuie, prin scrierile lor, la desagregarea ei morală și spirituală. Cum se explică aceasta? De sigur că n'o fac în mod intenționat. Nu putem admite că există român care să dorească răul comunității în care s'a născut. Dar atunci cum? Explicația o găsesc în neputința organică a sufletului lor de a scrie altfel. Ei sunt crescuți în spiritualitatea individualistă, într'o anumită concepție despre viață, care vede în individ un scop în sine, o valoare supremă. Comunitatea din care face parte individul este considerată numai un mijloc pentru satisfacerea intereselor lui. Ea nu prezintă o valoare superioară față de individ, în care să-și găsească axa de orientare a gândirii și simțirii sale. Numai individul interesează, pentrucă el este adevărata realitate, valoarea supremă, cu zbuciumul și unda lui proprie. — Și în această concepție despre viață sunt crescuți artiștii noștri. Dragostea față de colectivitate, care este un sentiment superior, se dobândește prin educație. Iar spiritualitatea individualistă cultivă exclusiv pe individ, refuzând să înalțe altare de iubire altor valori superioare lui. Și așa se explică dece sbuciumul colectivității afectează mai puțin sensibilitatea artistului cu o structură sufletească individualistă, decât frământările din viața individului. Năzuințele colectivității îi lasă rece simțirea. Cel mult inteligența lui poate fi preocupată de aceste probleme pentru a găsi încă o soluție, la cele oferite cu atâta zel de clasa noastră conducatoare, în vederea „bunei funcționări" a „mecanismului social". Dar cu rațiunea se poate face cel mult știință, în nici un caz însă să se creeze opere de artă. Conflictele, așadar, cari vor zgudui sensibilitatea artistului, crescut într'o astfel de spiritualitate, nu vor putea fi produse decât de întâmplările din lumea instinctelor și sentimentelor sale. Și numai în acest domeniu va putea el creea, pentrucă numai dezordinea din acest domeniu se răsfrânge în simțirea lui, prorocându-i acea stare de dezechilibru sufletească, care determină efortul creator: Încercând apoi să-și restabilească echilibrul sufletesc prin crearea ordinei distruse, el nu găsește o valoare superioară absolută, care să-i servească de directivă pentru gândirea și simțirea lui. El va căuta atunci măsura lucrurilor în instinctele ce-l stăpânesc. Desbrăcat de orice valoare absolută, el va orbecăi în mlaștina animalității lui. Și numai aici își va găsi și resursele de creație. Înzădar artistul spiritualității individualiste va încerca să-și restabilească echilibrul său sufletesc, căci îl va zdruncina mai rău. În cautarea împlinirii sale, se va „urca" până la rafinamentul și perversiunea simțurilor, sau se va scobori până la instinctele brute. Va încerca să creeze pe un substrat instabil, fără să știe precis unde vrea să ajungă, parcurgând drumul dela animalitate la subanimalitate și invers. Și dacă va reuși s'o facă talentat, va adânci și dezechibrul sufletesc al publicului cititor. Iar consecințele acestea vor fi cu atât mai mari, cu cât talentul artistului va fi mai remarcabil. Pentrucă opera lui va influența cu atât mai mult, cu cât va fi scrisă mai estetic, mai captivant. Ea se adresează direct simțurilor pentru a le surexcita și a le perverti. Arta este astfel redusă la această funcție scabroasă: de satisfacere a instinctelor omenești. Și astfel se dă dreptate lui Freud. Dacă acest fel de scriitori ar încerca să redea și viața noastră colectivă, ei n'ar contribui decât la sporirea haosului, iar „operele" lor ar fi o profanare a artei și nu o creeare a ei.

Și într'adevăr! Societatea omenească se formează prin înfrânarea instinctelor și nu prin „liberarea lor în natură". Ordinea socială în general este creeată necontenit prin efortul indivizilor. Artiștii adevărați prin simțirea lor vie intuiesc această ordine și creează mereu în forma ei ideală, purificată de tot ce-i contingent și urâ Arta despre care vorbim este o anticipare sub formă pură a ceeace s realizează pe linia realității. Sau a ceasta trebuie să fie, ca să-și înd plinească misiunea ei: desăvârșirea ceeace se realizează impur în via socială. Această ordine însă trebuie s corespundă, în liniile ei esențiale, o dinei reale. Artiștii, creind, nu se p depărta prea mult de realitate. Ei pot și trebuie s'o idealizeze, dar n pot schimba. Creațiile lor trebuie fie în deplină concordanță cu leg sociale, cu normele morale, religioa etc. „Ea nu se poate desface viața națiunii, nu i se poate opu fără a-și pierde caracterul ei speci de valoare în sine". [1]) Așa dar, art tul trebuie să aibă intuiția clară ceeace se va realiza pe plan soc pentru a putea creea o operă de a El trebuie să sesizeze prin simțirea vie sensul evoluției comunității mo din care face parte. Scriitorii no însă crescuți într'o spiritualitate i vidualistă nu pot să intuiască me societății românești.

Ceeace-i frământare colectivă, poate fi sesizat de simțirile accesi numai pentru viața individuală a ței omenești. Ei nu pot să presim să prevadă viitoarea ordine ro nească. Dacă ar încerca să-i dea presie și contur în scrierile lor, avea tot atâtea construcții diferite de alta, câte simțiri opace ar f In loc să ne redea ordinea și arm ideală a înfățișării viitoare a fo sociale românești, n'ar reuși alt

[1]) Traian Brăileanu: Artă pentru a Revista mea, No. 7—8.

CRONICI

LITERARE

* Iată, vom începe cu cartea camaradului nostru Leon Ţopa. „Universitatea ţărănească" (teoria şi practica ei), însoţită de prefaţa d-lui prof. univ. Traian Brăileanu, e prima lucrare de acest fel în ţara noastră. Pornind dela „Cuvântul înainte", am călătorit prin toate problemele volumului şi, cu toate că nu suntem specialişti, desvoltarea lor ne-a reţinut şi lămurit pe deplin asupra extrem de importantului rost naţional al universităţilor ţărăneşti. Prietenul Leon Ţopa, cunoscător încercat al sociologiei şi un abil mânuitor al condeiului, reuşeşte să dea cosmopolitismului nostru ştiinţific o bună lecţie de românism practic. Călăuzit de-o bogată experienţă, autorul conturează concludent scopurile universităţii ţărăneşti, pe cari le vede integrate cu succes în programul general de reconstrucţie naţională, şi nu şovăieşte să afirme că „apropierea între situaţia Danemarcei demoralizate" de înaintea marilor Grundtvig şi Kold, „căzută în apatie şi cea a României, unde omogenitatea naţională a claselor sociale lipseşte, unde puterea economică este în cea mai mare parte în mâni străine, ne duce la concluzia că în primul rând o educaţie naţională, cetăţenească, poate produce ridicarea economică a ţăranului român". Cititorii noştri să comande cartea lui Leon Ţopa — asupra căreia, dat fiind interesul ce-l prezintă, se va reveni în numărul viitor al revistei — la Societatea pentru Cultură, în Cernăuţi, piaţa Unirii, 3.

* Altă operă de importanţă, e lucrarea camaradului Barbu Sluşanschi, fost membru al Şcolii Române din Paris. „Un poète français patriote moldave: Édouard Grenier en Moldovie" — aşa se numeşte volumul profesorului Barbu Sluşanschi, care în Franţa, a preferat munca încordată prin biblioteci amuzamentului steril şi costisitor — aduce valoroase contribuţii la cunoaşterea Moldovei dintre anii 1855—1856. Documentată şi cursivă, lucrarea colaboratorului nostru impune un istoriograf serios şi justifică entusiasta primire ce i s'a făcut de către specialişti.

* D. profesor I. Vişan a alcătuit de curând albumul „Judeţul Rădăuţi în imagini". Nu ştii ce să admiri întâiu: ţărăncuţa asta, care le bate pe toate actriţele de cinematograf, dela Greta Garbo până la Clara Bow, sau peisagiile alese cu gust şi demne de Andreescu. Cei ce vor să cunoască un fragment din binecuvântata Bucovină, să răsfoiască această monografie.

* Editorul P. Georgescu-Delafras înţelege să fie şi altceva decât negustor. Adică: preţuieşte cartea românească şi luptă din răsputeri să-i ridice nivelul. În timp ce jupânii Ciornei, Ocneanu şi Marton Hertz îşi adună osânza pe tarabele de prostie ale diverşilor aderci, d. P. Georgescu-Delafras tipăreşte scriitori tineri şi români, înlesnindu-le un traiu omenos, favorabil travaliului artistic. Pentru asta, vom avea întotdeauna cuvinte bune despre directorul editurii „Cugetarea".

* V'am spus data trecută că Pompilius Constantinescu e prost. La urma-urmei, faptul n'are nici o importanţă. Ce, par'că Lemnaru nu e şi el prost? Prostia nu-l împiedică pe nimeni să trăiască şi — chiar! — să scrie articole la gazetă, ca Robot sau Răcăciuni. Dacă aduc dinnou vorba despre Pompilică o fac pentrucă mă amuză. Să vedeţi ce deştept e pompilicalul scrib dela „Vremea". Poetul Iulian Vesper a scos o cărticică de poezii. Pompilică, prompt, o recenzează şi, vezi-Doamne!, îl căinează pe Vesper, susţinând, sentimental, că una dintre poezii a fost închinată unei dragi fiinţe dispărute. Îmi permit să-i arăt lui Pompiliu că respectiva „dragă fiinţă dispărută" e bine, merçi, sănătoasă, şi-i transmite complimente, înştiinţându-l totodată pe ilustrul ombilic lovinescian că n'are de gând să ajungă, o „dragă fiinţă dispărută", ci la din contră..., să trăiască 100 de ani. Dar să lăsăm la-o-parte gluma! Recenzând volumul meu de poeme, Pompiliu Constantinescu, care e şi profesor de limba română, susţine că nu se scrie: „stelari miori". Dacă Pompilică ar fi ceva mai deştept, măcar cât d. Mihail Sebastian, ar ştie că „miori" vine dela „mior", nu dela „mioară" — şi nu s'ar face de râs. Acuma, de se face sau nu de râs tristul meu subiect, nu mă prea doare, însă întreb onor. ministerul in-

---

decât să sporească haosul actual. — Dar în afară de aceasta, operele lor ar contribui la profanarea a ceeace se cheamă artă. Creaţiile artistice, pe care le dorim, nu pot fi decât produsul sensibilităţii artistului, zguduite de schimbările din cosmosul social. Or, după cum am văzut, structura lor sufletească îi accesibilă numai frământărilor individuale. Iar cu raţiunea se poate explica un lucru şi susţine o teză, dar nu se poate creea artă.

Dintr'un îndoit punct de vedere, aşadar, scriitorii noştri sunt loviţi de o neputinţă sufletească organică de a prinde într'o formă artistică năzuinţele neînduplecate ale neamului nostru către o Românie mândră şi eroică. Ei sunt străini de efortul eroic pe care-l fac şi suferinţa senină pe care o îndură cei ce luptă pentru un viitor mai bun al neamului românesc. Încătuşaţi, prin structura lor sufletească în spiritualitatea veche, le-ar trebui un efort fără seamăn pentru a putea evada din ea. Îl vor putea face? Şi mai ales vor încerca să-l facă? Mă îndoiesc. Toată pasărea pre limba ei piere! Ei nu pot servi mai bine neamul decât prin aruncarea condeiului, când îi apucă inspiraţia. Adevărata artă românească, aceea pe care o visăm cu toţii, va fi creeată de purtătorii noui spiritualităţi, care vede în Dumnezeu şi în naţiune, valori superioare individului, în faţa cărora el devine mijloc şi pe cari el este menit să le servească. Numai îngenunchiat în faţa lor, el primeşte sens ca om şi ca cetăţean. Aceste două valori absolute formează axa pentru gândirea şi simţirea omului nou, a acelui format în noua spiritualitate. Trăindu-le adânc până la totala lui depăşire, artistul — prin sensibilitatea lui vie va percepe cu uşurinţă „spiritul vremii", mersul naţiunii sale în lume, adică sensul ei istoric. Creatorul de artă ca şi cel din domeniul politic, formaţi în noua spiritualitate, nu se vor abate dela misiunea lor. Nu se vor abate, pentrucă n'o vor putea face. Integraţi în această spiritualitate, ei nu vor fi altceva decât elementele cele mai de seamă prin care ea se va concretiza în opere durabile. Şi când va fi ajuns la maturitate şi se va fi impus cu desăvârşire în viaţa poporului românesc, toate creaţiile, dela cele artistice până la cele politice, îi vor purta pecetea. Nu este îndepărtat timpul când se va relua din nou firul istoric al acestui neam. Cătuşele ce-au ţinut în opresiune şi întuneric spiritul lui vor fi zdrobite. Toate piedicele puse în calea realizării, sgura şi gunoiul cu rădăcini streine, vor fi arse, iar cenuşa aruncată departe în mare, ca să nu renască asemenea păsării din poveste. Liber de orice obstacol, el se va realiza istoric în opere de cristal, în cari ne vom reoglindi cu toţii figura noastră morală şi spirituală. Luptătorii ce cântă şi sufăr fără să plângă simt că-i aproape vremea învierii noastre. Credinţa lor vie şi adâncă îi grăbeşte mersul. Ea va veni cu siguranţă!

Deocamdată, însă, avem starea de lucruri, implicit şi arta, ce ne bicuieşte obrazul şi pe care o merităm.

ION ŢURCAN

strucţiunii dacă un profesor, care n'are habar de limba română, mai poate fi menţinut în cadrele profesorale. Iar pe Pompilică — la Cernăuţi, Pompilică a devenit sinonimul lui Mitică —, îl sfătuiesc să recitească gramatica limbei materne. Îi recomand manualul lui Vicol.

* Încă una cu Pompilică. Poetul Const. Salcia, pe care l-au dat la fund Sevastos şi ceilalţi deştepţi dela aia literară şi artistică, se duce la redacţia „Vremii". „Bonjur, domnule Constantinescu, ce mai faci?" — spune Salcia. „Aşa şi-aşa", — răspunde Pompiliu. „Tocmai citeam nişte poezii de Mircea Streinul. E un poet foarte melancolic". Pariez că Pompiladour nu ştie dece sunt melancolic şi nu vesel ca Domnia-Sa, care are patru bolfe de grăsime congelată sub bărbie şi 33 de cauciucuri (ca ale maşinei d-lui Tăchiţă Tarnavschi) la burtă. Dar nici nu trebuie să ştie. Oare trandafirii sunt hrana boilor?

* Vai, Mircea Eliade! Te-ai dus în India, te-au pişcat ţânţarii bengaleji, te-ai încurcat cu indiene d'alea, date dracului, te-ai bătut pe burtă cu francmasonul Tagore, — pentru ce toate astea? Colaborator la „Vremea puteai ajunge şi 'n urma unui raid Bucureşti —Găeşti, şi nu era nevoie să-ţi pierzi tinereţile prin ţara şerpilor. Mircea Eliade, cum să te mai stimeze confraţii, când le tragi clapa în fiecare zi, cum vrei să mântuieşti ţara asta, când scrisul şi minţile ţi se 'mpleticesc în colbăria unor creeri, cari, de prea mult indianism, nu mai înţeleg ce 'nsemnează a fi Român. Oare ai uitat şcoala lui Nae Ionescu? Dacă da, să-ţi fie ruşine şi scrie ceva despre cultura gândacilor de bucătărie. Nu degeaba te lauzi mereu cu înţelepciunea furată niţel de-aici, niţel de colea, cum obişnuieşte şi prietenul Matale Anton Holban.

* Impertinentului „Eu! Eu! Eu!" al cinicilor ciocoi autohtoni, îi opunem un formidabil NOI, destinat să le închidă pentru totdeauna botul profanator.

* Octav Şuluţiu a eşuat dela „Axa" în nămolul „Familiei", de unde face urât la scriitorii români şi se 'nchină 'n faţa diverşilor aderci ai „Vremii". Nota 2, Şuluţiu! Pe când şi la „Cuvântul liber"?

* Din bogatul material, pe care-l primim la redacţie, desprindem paginile trimise de camaradul Vasile I. Ungureanu, pe cari, dacă nu le putem publica — din cauza prea strictei actualităţi —, le reţinem, totuşi, în sertarele noastre, pentru a stimula o viitoare colaborare. Din manuscrisul lui Lazăr Cozma, fratele lui George Drumur, vedem mijind un prozator, pe care munca îl va aduce cu siguranţă în rândurile noastre. Acelaş lucru îl putem spune despre camaradul Teodor Iliuţ.

* Ne-au sosit cărţile: „Săbii şi epave", de V. Hondrilă, „Flăcări de toamnă" şi „Poezii", de Petre Popescu-Olt; „Melodii", de I. I. Alexandrescu; „Din tainele noastre!...", „Plopul din Măgură" şi „Sub epitafir", de Savile Natba. Deşi fără prea mari preocupări estetice, ele indică un lăudabil efort către artă şi le vom privi cu simpatie, asigurându-i pe autori că, fie şi numai din punct de vedere cultural, contribuţiile lor merită preţuirea şi înţelegerea noastră.

* Pe idiotul, care mă pastişează cu atâta râvnă — şi lipsă de talent —, îl sfătuiesc să se-astâmpere. Sper că nu va trebui să-l identific — şi nici să revin. Amuzantul idiot se va conforma, nu?

* Scriitorul Sandu Teleajen, atât de român în puternica dramă „Cuiburi sfărâmate", are pe şantier un roman despre viaţa laşilor, cari mor.

* ICONAR va lansa în curând o serie de cărţi.

MIRCEA STREINUL

* A. Cotruş: Horia, 1935. Evocând cea mai măreaţă pagină de eroism şi jertfă rumânească, A. Cotruş proectează pe cerul istoriei şi al destinului tragic al acestui neam, săpată în piatra colţuroasă şi dură a versului său, uriaşa figură a lui Horia. Peste imundicitatea actuală, peste calvarul neamului întreg, se ridică aspră icoana jertfei: *„pentru moţi, / pentru cei săraci şi goi, pentru toţi...* „ şi din noaptea suferinţelor ţişneşte viforoasă întrebarea: / *„de-ai trăi tu / acu, / ce-ai face Horia, cu mişeii ce vând / norodul flămând?! ... / Nu ţi-ar veni să-i cauţi pe toţi, / degituri să-i scoţi, / din paturi, dela cini, de la prânzuri, / şi'n mijlocul pieţilor celor mai mari, / ca pe cei mai mişelnici tâlhari, / de limbă să-i spânzuri?!..."* Aureola jertfelor trecute aruncă lumini de nădejde nouă pe culmile viitorului rumânesc, spre care urcă în pas cadenţat Căpitanul eroismului renăscut şi al destinelor noastre verzi, în cântece de luptă şi biruinţă.

V. I. POSTEUCĂ

* D. B. Iordan, dăltuitorul unei minunate cărţi cu normalişti, în prezent se leagănă tragic pe o margine de pânză sărindariană. (Peisaj imaginabil şi trist ca o monedă într'o poşetă de neruşinată profesionistă.) La urma urmei, face fiecare ce-i place. Dar, e altă socoteală la mijloc: jidanul e jidan şi românul român. Şi când ai aceste două naţiuni faţă în faţă, trebuie să-ţi deschizi ochii. Apoi de te ştii român, trebuie să-ţi căsmuieşti în suflet drum precis şi curat ca lacrima şi trebuie să ştii că tipul semit e permanenţa literă întoarsă dintr'o mocirlă ce nu se va mai sfârşi în veci şi care mocirlă putrezeşte mizerabil unde nici nu te aştepţi. Pe d-ta, d-le învăţător Iordan, lectori români te admiră profund, după cât ştiu eu, precum te apreciază mult d[illegible] tot şi subsemnatul. Pentruce atunci te învârţi pe lângă troaca talmudică, ciu ruindu-ţi munca prin uşile sănite de perciuni? Mult mai bine ar fi dacă a rămâne acolo în Ismailul basarabean cu sărăcia dumitale românească şi cu rată de apostol şi erou al slovelor Fericit e părintele Crişan de la Moi neşti.

TEOFIL LIANU

FILOSOFICE

* Voluminoasa şi instructiva scriere a d-lui prof. P. P. Negulescu: „Geneza formelor culturii" este o apariţie însemnată în domeniul preocupărilor filosofice româneşti. Are însă prea mult caracter contingent pentru a se putea ridica la semnificaţia unei opere de creaţie filosofică originală.

* Pentru problemele estetice, prin cartea d-lui T. Vianu „Estetica" I, se pun începuturi serioase de studiu al acestei discipline în universităţi.

* Numele N. Bagdasar este legat de câteva scrieri conştiincioase şi promiţătoare. Aşa d-sa a prezentat probleme de filosofie a istoriei, a informat asupra crizei culturii moderne, impunându-se prin claritatea expunerii.

* „Istoria pedagogiei" — partea întâia — datorită d-lui prof. C. Narly, va apare la Cernăuţi, într'un cuprinzător volum. Lucrarea conţine pedagogia creştinismului antic, pedagogia evului mediu şi a renaşterii. Vă fi cea mai documentată istorie a pedagogiei din câte s'au scris în România. Dar d-nul prof. C. Narly are şi un sistem propriu de-a privi problemele educaţiei, astfel că întreg materialul istoric al pedagogiei va trece printr'o nouă perspectivă de contemplare. Vom reveni la apariţia cărţii.

* D. prof. T. Brăileanu a publicat, anul acesta, două manuale de liceu: „Elemente de sociologie" şi „Etica". Cu această ocazie reamintim studiul d-sale, apărut în Revista de pedagogie, asupra învăţământului sociologiei în licee şi universităţi. In acest studiu autorul propune o nouă programă analitică a învăţământului sociologic în România, programa actuală fiind alcătuită prea mult după sistemul personal al sociologiei integral monografice.

* Autorul volumului „Pe culmile disperării". Emil Cioran, semnează în revista Vremea din 15 Octombrie 1935 articolul „Despre mediocritatea filosofiei şi a filosofilor". Deşi am admirat adeseori freneticele reflexiuni ale acestui scriitor, articolul din urmă ni se pare ajuns la extremă. Cum, filosofia n'a **creat** nimic? Nu crede d. Cioran că-şi anulează poziţia proprie? Cred că Socrates a fost creator de lume nouă.

* Despre importanța filosofiei în liceu s'a scris relativ mult. E vorba chiar să se aplice și o nouă reformă în învățământul filosofic. Astfel clasa a VIII ar deveni clasa filosofiei prin excelență. Intregul învățământ din liceu ar primi o încoronare finală prin filosofie — etică. Deși credem în deosebita importanță a formării filosofice a elevilor, nu suntem dispuși, cu toate aceste, să considerăm că prin învățământul filosofiei tânăra generație va deveni „altfel". De fapt, din punct de vedere educativ, filosofia trebue considerată nu ca „învățământ", ci ca un fenomen ce se trăiește. Deci ar fi mai curând vorba de-o educație filosofică în sensul de trăire a unei anumite filosofii. Or, această trăire a filosofiei nu poate fi satisfăcută pe calea reformelor și a programelor; dimpotrivă, ea înseamnă o renaștere a întregului mediu social, școlar — spre sinceră trăire a unei concepții de lume și vieață.

LEON ȚOPA

MUZICALE

* Uniunea fundațiilor regale editează o mare revistă muzicală incepând cu 1 Noembrie. Se umple astfel un gol pe care muzica românească începe să-l simtă tot mai mult. Clemența regală își merită și aci cuvânt de laudă și cinstire.

* Felicităm pe d. Nonna Ottescu, rectorul academici de muzică din București, pentru prețioasele achiziții obținute prin desființarea conservatorului din Cernăuți. Avem nădejde că duetul își va camufla cu grijă tinichelele atârnate în provincie și neștiința fără spărtură, pentru a nu face de râs institutia care adăpostește pe un Mihai Jora, G. Breazul, D. Cuclin.

* Suntem convinși de inutilitatea unei școli de muzică la societatea filarmonică, pentrucă nu se înscrie pe o linie românească. Vom lupta împotriva spiritului de acolo până ce ministerul va găsi cu cale s'o desființeze.

* D. George Pavel a fost invitat să dirijeze un concert de muzică românească la Praga, având concursul cântăreței Vera Mora. Programul va cuprinde piese de S. Drăgoi, M. Jora, P. Constantinescu și Al. Zirra.

* În cadrele conservatorului a luat ființă un quartet de coarde compus din d-nii A. Garabet, I. Megasiuc, G. Pavel și I. Bar.

* Noul mitropolit al Bucovinei, I. P. S. S. Visarion Puiul, va trebui să fie și inițiatorul unei reforme a muzicii bisericești din Bucovina. O serie de articole pe care subsemnatul a scris-o cândva s'a izbit de un indiferentism feroce. Punem din nou problema pentrucă avem încredere în omul de faptă rumânească și creștinească.

LIVIU RUSU

PLASTICE

* Unul din talentele artistice ale Cernăuților, e, fără îndoială, d. Vl. Nichitovici, nedreptățitul vieții plastice din Bucovina. Modest până la exces, D-sa n'a apelat niciodată la bunăvoința criticilor mai mult sau mai puțin pricepuți, ci și-a croit un drum personal în meșteșugul îmbrățișat cu atâta bucovineană tenacitate, pe care îl continuă cu vechiul D-sale entusiasm pentru artă. Dela ultima expoziție a maestrului Nichitovici a trecut destul timp. Totuși, ne amintim de peisagiile clare și de adâncime, culese cu penelul din munții noștri. Tehnician abil al culorii, d. Nichitovici evită stridențele, atât de obișnuite la majoritatea pictorilor din Cernăuți, și reușește să ne prezinte întotdeauna un echilibru luminos al volumelor. Regretând absența D-sale din actualitate, îl așteptăm pe cât mai curând cu o expoziție, pentru a ne putea verifica primele impresii și pronosticurile, pe cari ni le-a făcut.

* D-nii Rudolf Rybiczka și Mircea Tcaciuc, doi tineri bucovineni, promit pentru luna Decembrie vizionarea operelor, pe cari le-au lucrat în decursul acestui an. Putem afirma depe acuma că vom avea posibilitatea unei adevărate surprize artistice.

* Notăm aici numele d-lui R. Șorban, care a desemnat vignetele ultimului număr din „Pagini literare", revista d-lui T. Murășanu.

* Un cuvânt bun pentru elevul V. Scripcaru, care a trimis redacției noastre peste 30 de caricaturi, tradând serioase calități de desemnător. Dacă va munci serios, nu e exclus să avem încă un pictor bucovinean de talent.

* Domnișoara Rodica Ignătescu, pe care-o cunoaștem din unele desemne în creion, ne-a predat, la rugămintea noastră, câteva din ele. Suntem siguri că maniera D-sale, o ingenuă — și suavă — combinație din primitivii ruși și expresionismul german, o va impune dela prima expoziție.

TEATRALE

* Despre desființarea prea puțin justificată a Teatrului Național din Cernăuți, nu vom vorbi, ci vom trece direct la Teatrul Național din Iași, care deservește și scena noastră. Neputând participa la spectacolul inaugural, alcătuit din cantonetele lui Alecsandri, ne vom opri la a doua reprezentație, care a încercat să ni-l înfățișeze pe scriitorul sârb Nisici. „Doamna ministru Popovici", comedie care conține multe aderențe la satira socială a lui Caragiale, a fost un spectacol lamentabil. În primul rând decorul. Închipuiți-vă un salon mobilat cu 12 stiluri diferite, dela Louis XIV până la cel mai banal wienerisch. Oricâtă lipsă de gust ar indica intențiile autorului în mediul familiar al ministrului Popovici, însăși lipsa de gust trebuie prezentată valabil artisticește. Debandada de ritm, în care s'a desfășurat comedia, a făcut o impresie penibilă în sală. O scenă jucată grotesc, alta în manieră de farsă, a treia ca'n comedia clasică etc. Regretăm că sforțările d-lor C. Ramadan, N. Meicu și Radvanschi — și ale d-șoarei M. Baciu, despre care vom spune mult bine, n'au putut salva nivelul spectacolului. D-na E. Ionescu, care reușea să joace corect sub direcția de scenă a d-lui V. I. Popa, a fost stridentă, lipsită de măsură — și nu din vina D-sale, ci a aceluiaș regisor — Sava.

Al treilea spectacol, „Scrisoarea" — de S. Maugham, a reabilitat Teatrul Național din Iași. Regretăm că d. G. M. Zamfirescu n'a supraveghiat personal reprezentația dela Cernăuți. Din cauza absenței D-sale, d. D. Hagiac a ratat un tablou întreg (în momentul culminant al dramei, acest actor, desigur lipsit de cea mai elementară cultură teatrală, a declanșat râsul sălii prin câteva gesturi caraghioase la reverul hainei; or, Nicolson, personagiul interpretat de numitul Hagiac, nu putea să fie un caraghios, cum voia să ni-l dea pe gât respectivul actor de periferie). Ceeace n'am înțeles, a fost și murmurul complect străin de indicațiile lui S. Maugham, deci și de ale d-lui G. M. Zamfirescu, din tabloul chinejilor. Credem că această gafă se datorește, și ea, absenței directorului de scenă. D-na Angela Luncescu a conturat cu inteligență pe Leslie. Păcat că a fost desavantajată de fizic. Rolul, așa cum l-a lucrat d-na Angela Luncescu, ne-a plăcut. Din ceilalți interpreți, doi actori mari, poate unici în teatrul românesc: T. Călin și Aurel Ghițescu. O mențiune pentru d. Paul Varduca. Restul, potrivit.

Așteptăm ca, pe viitor, Teatrul Național din Iași să aibă grijă de seriozitatea actorilor trimiși să joace la Cernăuți. Să-i supraveghieze — ca să nu mai asistăm la ieșiri strict personale, ca ale d-lui Hagiac. Căci, în definitiv, Cernăuții nu sunt un oraș de colonii.

MIRCEA STREINUL

REDACȚIONALE

— Cărțile, revistele și manuscrisele se vor trimite pe adresa d-lui prof. Liviu Rusu, în Cernăuți, str. Eminescu, 15.

— Abonamentul anual la ICONAR e de Lei 60.

— În curând apare Tarot sau Călătoria omului — de Mircea Streinul, cu 5 desene de R. Rybiczka.

— Numărul de Crăciun al revistei noastre apare mărit, cu colaborări selecte din toată țara și va fi cea mai vie cronică a Bucovinei.

REVISTE

Cuvântul liber — adică fițuica slobodă la bot a Sărindarului obraznic — s'a mutat în Abisinia și-a devenit oficiosul Negusului. Ca atare, începem să prețuim revista d-lui **T. T. B.** sau T. F. F. Braniște, care, deplasat definitiv, împreună cu scribenții F. Dima, Demostene Botez, Ilie Cristea, P. Constantinescu-Iași (al doilea constantinesc prost din țara noastră!), V. V. Stanciu, Gherasim Luca și L. Sereanu, în nisipurile etiopiene, va profita de generosul soare african pentru a-și coace creerii îmbibați cu cerneală.

Manifest apare la Iași. În curând și această fițuică se va muta în Abisinia.

Adevărul literar și artistic, Viața românească și **Reporter** continuă să apară. Mediocre, dezolant de mediocre. Atât de mediocre, încât ne lipsește curajul să le mai înjurăm.

Pământul și **Ancheta**, prima a d-lui E. Cialic, a doua a d-lui Jean G. Vasiliu, înțeleg că ridice prestigiul presei regionale. Când d-nii E. Cialic și Jean G. Vasiliu vor renunța să-i laude pe străinii și străinirantții, cari n'au ce căuta în literatura românească, mulțumirea noastră va fi deplină.

Realitatea ilustrată, Cinema, Magazinul și **Gazeta medicală** — tendențioase, false, neromânești — blegi.

Viața literară, unde l-am întâlnit atât de des pe Radu Gyr, marele poet nedreptățit de constantineștii criticei noastre oficiale, își întârzie prea mult apariția. O mică sforțare, domnule I. Valerian, — și **Viața literară** va deveni **și integral românească.** **M. S.**

Revista Vremea rezistă pe poziție. Se primesc la Vremea articole cari sunt o adevărată bătaie de joc, la tot cea mai rămas românesc. În No. din 22 Septembrie, Octav Șuluțiu, care de altfel în atitudini e ca frunza pe apă, se voită că nu muncește nimeni în țara asta. Nu se vede uriașa muncă a elitei tineretului românesc, întreprinsă în toate părțile în tabere și șantiere, nu se vede noua etică a muncii! Bătaie de joc, pentrucă toți Kalmanniștii dela Vremea văd, aud și înțeleg. Rușine pentrucă totuși aceștia — nu zic de Aderca — sunt Români, dar între munca românească și lintea jidovească au ales-o pe cea din urmă. Ce caută printre ei Emil Cioran? Un articol ca „Vidul nostru colectiv" se potrivește ca nuca 'n perete în coloanele Vremii. Ca de altfel tot frontul Kalmann, Vremea a luat atitudine contra lui Mussolini. Totuși păstrează o notă naționalistă, ceia ce înseamnă pentru frontul Kalmann că la noi nu există o mișcare naționalistă serioasă și ce-i mai important, nu există nici măcar o doctrină naționalistă. Cum se traduce balumucul ăsta, d-lor; bani sau inconștiență? Haide, răspundeți: ambele. Așa e viața vorba lui Kalmann.

Presa naționalistă ia avânt pretutindeni. Ciopârțit de cenzură, îngrădit pe toate căile, cuvântul românesc își face loc. Când te gândești că reviste cu zeci de ani de activitate nu pot vinde din numărul festiv mai mult de un exemplar — caz real pe care ni-e rușine să-l mai desvelim — iar revistelor naționaliste așteptate de toată lumea li se pun piedici, ba la poștă, ba la cenzură, nu știi ce să crezi. Ce poți zice când o revistă ce cu drag se pretinde „naționalistă", cel puțin atât de naționalistă cât era acum 30 de ani, nu poate publica în coloanele ei un articol după care s'ar simți jenată... Rusia Sovietică — fapt autentic pe care iarăși de rușine nu-l desvelim. Vezi că noi tot mai credem într'o îndreptare. În timp ce bătrânele noastre focare de presă cedează idolului iudaic, se ridică o tânără și aprigă presă naționalistă; iată printre cele mai importante: București: Cuvântul Studențesc, Ideea Românească, Rânduiala, Porunca Vremii. Cluj: Revista Mea, Glasul Strămoșesc. Chișinău: România creștină. Cernăuți: Însemnările Sociologice. Și atâtea reviste și ziare provinciale ca Orientări, Brațul de fier, Suflet Românesc, etc. Ideea Națională, Crainicul cetății justifică speranțele și neclintita noastră credință, de biruință asupra răului. **G. M.**

Mihai Eminescu, an. V. Publicația de specialitate „Mihai Eminescu" a adus și aduce contribuții deosebit de importante pentru cunoașterea vieții și operii marelui poet. Aci a colaborat și mai colaborează prin scrieri postturne pana isteață a primului dintre istoricii noștri literari, Gh. Bogdan-Duică. In numărul ultim (12) semnează d. prof. Leca Morariu, Gh. Bogdan-Duică (manuscrise postume), Aurel A. Mureșianu, D. Murărașu, F. Taniac, T. Balan.

Reținem nota românismului, atât de subliniată în această publicație.

Revista de pedagogie, an, V, 1935, Caetul III. Institutul și seminarul pedagogic universitar din Cernăuți își continuă publicarea excelentei sale reviste. După cinci ani de apariție Revistă de pedagogie a ajuns să se tipărească în 2500 de exemplare. Pentru o publicație de specialitate faptul constitue o raritate în țara românească. În special învățătorimea și profesorii secundari găsesc în paginile acestei reviste probleme deosebit de instructive. Colaboratorii numărului de față sunt următorii: prof. Gr. Rațiu, prof. E. Țopa, prof. C. Narly, prof. Șt. Pavelescu, D. Scorpan ș. a. **L. Ț.**

Ideea Românească Nr. 1, 2—4. an. I. 1935. București. De-o viguroasă structură și de-o înaltă ținută intelectuală, această revistă se impune ca o tribună a unuia din cele mai sănătoase flancuri ale generației tinere. Oameni legați organic de pământul țării, privesc atent și diseacă realitățile românești de orice natură, raportându-le numai la conformitatea cu ele însăle, iar nu la toate avortatele produse de export ale altor realități, străine. Răsărită din ciocniri aprige de curente și ideologii beligerante, vrea să fie o sinteză și o selecționare a tot ce-i valoare autentică, a tot ce corespunde specificului etnic românesc, ca prim puterea unei juste interpretări a momentului istoric și-a exigențelor lui să imprime vieții românești mișcarea de re'ntoarcere pe linia drumului bătut din veac de ființa noastră etnică. Năzuiește la definirea în toată puritatea lui, a complexului de valori produse de organism social românesc, arătându-l ca pe-un îndrum tor autonom și criteriu de apreciere a crea lor viitoare.

Stabilește media între teorii fără adere în realitate și între realitatea deformată. vedindu-se de-un realism frapant de echilib ce se'ntegrează în ritmul sănătos al firii.

Nu putem să ne oprim asupra tuturor ticolelor cari ne-au reținut atenția, însemn pe cele semnate de: M. Vulcănescu, P. Co tin Deleanu, Ștefan Ion George — Cronică și Critice bogate și judicioase î podobesc paginile revistei, din a cărui struc ră respiră un aer de sănătate și vigoare dintr'un fragment de carte naturală.

Revista Teologică. Sibiu, an. XXV. Se —Oct. 1935. Revista întemeiată acum 25 de înaltul ierarh de azi Dr. Nicolae Bălan, aduce cu numărul din urmă material interesa și variat, abordând probleme de teologie s tematică și practică.

Semnează articole pr. N. Colan, pr. I N. Terchilă (Misticismul lui Solovieff) Ion Bunea (remarcabilul artic.: Păstorul turma sa) etc. Lipsa condeiului părintelui D. Stăniloaie se simte cu toată abonder de material și de cronici.

Știință și onestitate teologică. Bog slovul care poartă pretențiosul titlu de mag tru în teologie și pe de-asupra numele giga tului teolog rus care-a fost Lébedew (A. S un anume pigmen: Evghenie Lebede remarcând substanțialitatea unui studiu al pr univ. Dr. Domițian Spânu, publicat „Candela" pe 1929 „Binele și răul în creș nism și 'n concepțiile etice ale lui Kant, Sch penhauer și Nietzsche" și-a făcut socoteala c' fi bine să popularizeze acest studiu traducându și publicându-l într'o revistă teologică ruseas din Varșovia, „Puti pravdi" 1934.

Ce gest frumos și lăudabil ar fi fost acest Dar unde se vede că numitul individ — care plimbă actualmente prostia-i dolofană, cu pă tece și chelie, pe străzile Chișinăului — n avut intenții curate, ba unde dovedește persoana sa e refractară unor astfel de inten creștinești, e că dânsul publică studiul și semnătură proprie, îl fură vasăzică. Aici vede că dl magistru, care a vrut să-și valorifice titlul într'o vlăsie teologică, dovedește nu num că n'a avut gânduri frumoase și lăudabile că a comis un furt ordinar, voind să-i sper pe teologii din Varșovia cu deșteptăciunea vezi doamne, despre care aceia nu se putea convinge că-i de proveniență străină, ne știind românește. Elaborarea numitului studiu a pr univ. D. Spânu presupunea neapărat cunoa terea limbii germane, se vede însă că pr tidva țuguiată a hazliului personaj vlăsi teologic, cunoștințele de l. germană n'au tr cut decât în forma unui curent zăpăcitar, că dânsul nu știe nici măcar copia corect, făcân dese greșeli la transcrierea citatelor nemțeșt Dar ce importă acestea? Ce-are aface, mă ro că și lucrarea lui pentru obținerea titlului d magistru, are mai mult decât afinități vădit cu teza de doctorat a păr. H. Rovența? (A supra acestei chestiuni vom mai reveni). Aste nu interesează, devremece nu știe nimeni cu a operat dolofănia sa roșcată, prin teologi românească. Ceiace-i agravează abominabilu gest, este pe lângă calitatea de teolog încă perseverarea în păcat, căci după ce a fost a vertizat la timp și sfătuit creștinește să-și re pare greșeala la care-o fi fost împins de sa tana, dânsul n'aude și nu vede nimic — fac pe mutul de Basarabia. Impotriva unor astfe de inși, cari vor să introducă furtul litera drept metodă în câmpul cercetărilor teologic științifice se impun măsuri drastice, căci sim plul nostru dispreț ar fi prea puțin, iar ierta rea n'ar face decât să'ncuraje-e metoda lu Evghenie cel rumen și rotund ca un poloboc

L. S

Tipografia Văd. Blondovschi, Rădăuți.

CRONICI LITERARE

* Puţini îşi mai amintesc de filosoful Isidor Ieşianu, unul din ce mai categorici naţionalişti ai Bucovinei, în care alţii, mult mai puţin pregătiţi — dar cu atât mai maleabili în românismul lor dubios —, au acaparat toate bunurile oficiale, nu spre folosul obştei, cum Isidor Ieşianu ar fi dorit în adâncul sufletului său chinuit de-atâta tâmpenie şi parvenitism abil organizat, ci, sfidând conştiinţele şi turnând calomnia murdară peste sinceritatea naivă a adevăraţilor luptători, spre cel personal. Filosoful, amărît de besmetica obrăznicie a acaparatorilor de măriri, a murit la timp, ca să nu mai vadă triumful deplin al unui anumit fel de bucovinism, mediocru şi laş, — şi în singurătatea marilor izolaţi. Numai câţiva prieteni l-au condus la mormânt pe omul, care, luptându-se cu sărăcia, a ţinut, totuşi, să dăruiască Bucovinei monumentala „Urheimat des romänischen Volkes und der romänischen Sprache" — lucrare tipărită din economiile sale de diurnist la nu ştiu ce serviciu administrativ din Cernăuţi. Credem că Academia Română ar trebui să se intereseze de celelalte lucrări — peste treizeci ale lui Isidor Ieşianu, cari, din cauza lipsei de mijloace materiale a autorului, au rămas nepublicate. Măcar aşa se va spulbera vălul de uitare, menţinut de cei interesaţi peste profilul de senator roman al nedreptăţitului enciclopedist.

* În puzderia de publicaţii marxiste, suspect de bine tipărite, cu cari ni se fericeşte ţara, se mai rătăcesc şi reviste naţional intenţionate, cum sunt „Idea Românească" (în grup: Paul Costin Deleanu, Mircea Vulcănescu şi necesarul Eugen Ionescu) şi „Rânduiala". Paginile lor aduc destulă originalitate şi bunăvoinţă, aşa că, de multe ori, reuşesc să fie un îndreptar preţios al noilor tendinţe spirituale. Avem, totuşi, o sinceră părere de rău: dece nu arborează verdele înviorător şi scump al gândului integral românesc. Pentrucă, acuma, a venit şi timpul faptei.

* Moartea lui Nicolae Cantonieru a îndoliat toate revistele regionale. Ros de boală şi de duşmani — strâmţi la inimă —, autorul „Întâmplărilor omeneşti" nu şi-a putut termina romanul, la care lucra în febra marii plecări. Mihail Chirnoagă şi-ar câştiga recunoştinţa tuturor scriitorilor regionali dacă, talentat cum îl ştim, ar duce la capăt manuscrisul lui N. Cantonieru. Aşteptăm cuvântul lui Chirnoagă şi suntem convinşi că romanul va fi o operă trainică — întâia realizare epică a provinciei literare.

* Celor ce fac mare caz de „La condition humaine" a lui Malraux, le opunem gravul roman „Le roi dort", pe care necomunistul Charles Braibant l-a impus cititorului onest de pretutindeni, dacă nu şi criticei mercenare dela Paris şi Bucureşti.

* Anul acesta a îndoliat în repeţite rânduri literele rumâneşti. După moartea lui Gib. I. Mihăescu, s'au mai stins Maria Cunţan şi N. Cantonieru, despre care scriem în altă parte. Cu Gib. I. Mihăescu, a cărui carieră de mare anvergură a început atât de frumos cu „Rusoaica", dispare unul dintre cei mai serioşi romancieri, iar sfârşitul Mariei Cunţan, atât de citită odinioară, trezeşte regretele tuturor cititorilor de poezie, peste ale căror tâmple iernile şi-au nins demult stelele.

* Să desprindem câteva versuri din magistrala traducere a „Clopotului scufundat" de Gerhart Hauptmann, în care Constantin Berariu a şlefuit până la perfecţiune inspiraţia poetului german: *„Îmi piepten părul la lună plină, | Şi gândul la fostul iubit mă'nsenină. | Sânt albă ca faţa de lună, | Din codru clopoţel sună | Tremurător din petale. Îmi sună noroc, îmi sună a jale? | Mă gândesc: de una şi alta...".* Totuşi, nici un Teatru-Naţional nu cinsteşte memoria regretatului poet bucovinean.

* Iată ce spune d-l N. Crevedia: „Un Peltz, un Aderca, Mihail Sebastian, Baltazar, oricâte îmbrăţişări ne-ar trimite, ei vor rămâne pururi străini de spiritul şi culorile acestui pământ, cu care nu se vor putea asimila niciodată".

* Oare dece te temi atâta de anumita presă literară din Bucureşti? Crezi tu, prietene, că poezia ta, că sufletul tău, vor fi mai bune, dacă — de cele mai multe ori analfabetul — cronicar dela „Facla" sau altă gazetă va spune: „Poezia lui Z. e bună"? Sau, dacă te va trece sub tăcere, poezia ta va fi mai puţin bună? Deci: nu-ţi mai bate capul de ceeace spune grecoteiul Stamatu, pe care Paul Costin Deleanu va trebui să-l scoată de urechi din „Ideea românească", sau oricare alt tolerat în literatura românească.

* Ce frumos sună cântecul: „... dar vom plăti noi tuturor"!

* Ştiţi voi cine e „Capitala"? —: Benador, Sebastian, Robot, Peltz, Aderca şi alţii ca aceştia, pe cari i-am scărmănat oleacă în No. 2 al ICONARULUI. Scărmăneala mi-a adus o dojană. Mi s'a strigat „Huliganule"! Ei, vedeţi... Da! Sunt huligan. Sunt huligan pentrucă „înjur" Capitala. Dar asta vi-i Capitala, nenorociţilor?

* Dragoş Vrânceanu a publicat mai de mult un volum de poeme, despre care am scris la timp, în altă parte. Ceeace dorim să-i spunem astăzi, e că-l preţuim ca pe cel mai talentat poet al generaţiei sale. Şi să mai ştie Dragoş Vrânceanu că-i păstrăm întotdeauna un loc atât în paginile acestei reviste, cât şi'n sufletul nostru. In istoria literaturii româneşti contemporane, vom arăta pe larg dece Dragoş Vrânceanu e un mare poet, care trebuie încoronat cu laurii entusiasmului şi-ai deplinei admiraţii.

* D. Edgardo Giorgi-Alberti a tipărit o antologie a autorilor italieni din secolele XIV, XV şi XVI, dela Dante până la Tasso. Lucrarea, în peste 200 de pagini, e rezultatul unui minuţios travaliu, care va fi, desigur, apreciat de cititorii români şi de oficialitatea italiană.

* Vasile I. Posteucă pregăteşte o ediţie antologică din poezia prea curând stinsului Mihai Horodnic, pe care prietenii au început sa-l uite. Nu vrem să-l dojenim pe cineva, însă ni se strânge inima de-atâta păcătoasă ingratitudine. Totuşi, odată, vom putea vorbi pe faţă.

* Vor apare şi poemele blândului şi bunului Ion Roşca. Doamne-Doamne, cu câtă bucurie ar fi scris Ion Roşca în acest ICONAR, cum ar fi chiuit la binecuvântatul verde al totalei noastre transfigurări, cum şi-ar fi dăruit imensa iubire nouilor săi fraţi! Sunt sigur că Ion Roşca nu lipseşte niciodată dela şedinţele ICONAR-ului. Îl văd întotdeauna participând, ideal, din azururile morţii sale de jertfă, la discuţiile camarazilor, colaborând la fortificarea noastră spirituală, primind pe frunte pecetea mirului legionar.

* Ar fi de dorit ca revistele regionale să prezinte, în Ianuarie 1939, un bilanţ al literaturii din afară de Capitală. Asta — ca răspuns nenorociţilor cronicari ai Bucureştilor cu pistrui.

* Cartea d-lui I. Banea, „Rânduri către generaţia noastră", pe care d. Ion I. Moţa a prefaţat-o, aduce diferite articole străbătute de-un proaspăt suflu legionar. Cartea d-lui I. Banea trebuie citită de întreg tineretul universitar, căci lui, în primul rând, îi e destinată ca îndreptar pentru o nouă viaţă românească.

MIRCEA STREINUL

TEOLOGICE

* Lumina Maglavitului devine din zi în zi mai plină de strălucire. Chiar scepticii, nu se mai îndoiesc că zodia ciobanului Petrache Lupu e menită să înfăptuiască renaşterea ortodoxismului nostru naţional. Minunata teofanie, de care s'a învrednicit acesta, deschide şi pentru noi porţi sufleteşti, — ce ascundeau o lume neştiută, de care de mult uitaserăm. Am fost ajuns să nu mai pricepem tâlcul a o mulţime de laturi din sufletul nostru. Prea intelectualizaţi, ne preocupa numai periferia sufletească — fără să ne oprim asupra părţii lăuntrice a eului. Prin Petrache Lupu ne-am regăsit pe noi înşine — în tot ce avem ca substanţă veşnică. Când vom reuşi cu toţii să ne întâlnim pe calea lăuntrică ce duce la Maglavit, când ne vom urca pe culmea de simţire — pe care se află Petrache Lupu — atunci îşi va începe ciclul istoric — acel nou veac de mijloc — visat de misticul Berdiaev. Prin apariţia lui Petrache Lupu — pe planul vieţii religioase dela noi, a luat sfârşit şi controversa dintre „doctrinari", asupra religiozităţii poporului românesc. Prin el îşi urcă seva autohtonă, până la creştetul arborelui naţional, adâncul fond mistic — ce sălăşlueşte în sufletul neamului. Maglavitul a încetat să mai aibă o semnificaţie pur geografică. El este o stare sufletească. Trebuie să-l realizăm în noi. Interiorizarea creştinismului, trăirea dogmei şi revărsarea duhului de viaţă nouă în toate arterele organismului naţional, se fac din ce în ce mai simţite. Intelectualismul formalist, anchiloza şi opacitatea, cari sufocă viaţa bisericii noastre, vor trebui să facă loc nouii vieţi, cu caracter mistic. Astfel ţâşnesc din rădăcina neamului, produse de aceleaşi fatale legi — cele două mistici — cea naţională şi cea religioasă — cari, înfrăţite, — vor forma prin tainicele lor puteri Românul de mâne. Să ştim a deveni ucenicii lui Petrache Lupu!

V. I. UNGUREAN

* Se pare că un suflu nou primeneşte studenţimea teologică bucovineană. Un cuprinzător dor de muncă şi de jertfă străbate seminarul de pe lângă Facultatea de Teologie. Moleşeala a dispărut şi un alt duh, de mai multă râvnă, s'a lăsat asupra alumnilor. Conduşi în ştiinţă de profesori ca d-nii: Vasile Gheorghiu, V. Loichiţa, V. Şeşan, D. Spânu, N. Cotos şi S. Reli, teologii din Cernăuţi se simt întăriţi să activeze şi ei. Deocamdată, s'au şi cules câteva roade. Şi nu va trece mult până sămănăturile vor da, toate, rod bogat întru întărirea Bisericii, pe care'ncearcă s'o doboare atâtea uragane. Dar uraganele se vor frânge în zidul temeiniciilor ortodoxe ale rumâniei noastre din totdeauna.

* Intr'un număr mai vechiu al revistei „Candela", număr închinat savantului profesor Vasile Tarnavschi, una dintre somităţile ştiinţei ortodoxe, d. prof. univ. V. Gheorghiu, cunoscutul magistru al disciplinelor noului testament, publică un vast studiu asupra lui Irod Agrippa I. Astăzi, când vieţile romanţate în stil St. Zweig şi E. Ludwig fac ravagii în pofida superficialităţii lor condamnabile, studiul d-lui prof. V. Gheorghiu vine să dea exemplu cum trebuie prezentat, ştiinţific şi, totuşi, palpitant ca un roman, genul biografic. Citind articolul d-lui prof. V. Gheorghiu, ne întrebăm dacă n'ar fi util ca D-sa să prezinte, astfel, şi alte figuri importante din anticitatea creştină. Ne închipuim cât de magnific ar fi sf. apostol Pavel în interpretarea d-lui profesor Gheorghiu! Publicul larg ar fi atras, în acest mod, şi spre studiile mai grele ale exegezei, în care ilustrul profesor dela Facultatea de Teologie din Cernăuţi şi-a câştigat un renume mondial, fiind una dintre luminile noastre la facultăţile de teologie ortodoxă din Atena şi Varşovia.

* D. prof. univ. V. Loichiţa, din a cărui părintească îndrumare a ieşit un dogmatist de valoarea lui D. Popoviciu, nu e numai unul dintre stâlpii Facultăţii de Teologie din Cernăuţi, dar şi un gingaş poet intimist. Ne amintim cu câtă însufleţire ne vorbea D-sa, la un curs de an preparator, despre poezia lui St. O. Iosif, pe care l-a cunoscut personal. Ne permitem să aşteptăm dela d-l prof. V. Loichiţa un volum de amintiri despre trecutul nostru literar, pe care l-a cunoscut atât de amănunţit. Bucovina — şi, odată cu ea, întreaga ţară — s'ar îmbogăţi cu noui cunoştinte culturale şi, poate, multe lucruri uitate ar fi readuse în mod fericit la actualitate.

MIRCEA STREINUL

ŞTIINTIFICE

* Care e activitatea ştiinţifică la noi în ţară? O întrebare, careia într'adevăr trebue să i se caute răspuns. Cercetătorul care, de pildă, se interesează de revistele româneşti de ştiinţă — nu de popularizare a ştiinţei — de două trebue să se mulţumească cu puţin. Afară de periodicele Facultăţilor de Ştiinţe, cari apar anual, pe cheltuiala profesorilor sau a Facultăţilor respective, nici o revistă de ştiinţă nu poate rezista. Publicul românesc n'are cultură ştiinţifică, el mai aşteaptă dela cercetătorii de laborator, ca dela alchimiştii evului mediu, numai invenţii senzaţionale. Aceasta nu'nseamnă deloc că la noi nu e posibilă desvoltarea ştiinţelo[r]. Nu. Avem posibilitatea de a recrut[a] cercetători şi mulţi şi buni, astăzi îns[ă] şi cei ce sunt rezistă cum pot într'u[n] mediu mai degrabă descurajant decâ[t] prielnic cercetărilor — precum le vre[a] ştiinţa de azi — migăloase şi îndelun[] gate. Din răsputeri va trebui să luptăm pentru a distruge în noi germenu[l] superficialului. Nimic nu prezintă ma[i] bine gradul de maturitate al omulu[i] ca atitudinea pe care el o ia faţă d[e] lucrările de interes superior. Pe frontu[l] cercetărilor ştiinţifice luptă astăzi toat[e] popoarele pentru a-şi asigura o viaţ[ă] mai omenească. De unde găsesc uni[i] dispreţ pentru ştiinţă ca pentru un c[] nedemn (de interese electorale poate)? Cine ar putea susţine că ştiinţa cu ca racterul ei profund omenesc îşi v[a] pierde orice valoare odată cu disol varea în alte entităţi? O deminţire ca tegorică o dă fenomenul german ş[i] cel italian, cari, fiind în primul rân[d] fluvii de spiritualitate, au întărit legă turile lor cu pământul, cu omul şi c[u] cela ce au acestea, nepierzând astfe[l] nici o realitate. E caracteristică desvol tarea ştiinţelor în aceste ţări. Noi sun tem siguri că şi fenomenul românesc va ridica la aceaşi exponenţi. Iconaru va fi la datorie semnalând toate cu ceririle ştiinţifice dela noi din ţară. Ş[i] Revista, şi Editura Iconar, vor căut[a] să fie la înălţime. In numărul viito[r] vom începe cu pilda de activitate [a] Institutului de Fizică experimentală din Cernăuţi.

* In cadrul conferinţelor de popularizare ale Universităţii libere din Cernăuţ[i] se ţin şi o serie de conferinţe ştiinţ[i]fice. D-l prof. I. Popescu a vorbi[t] despre „Radiaţiuni". Prin excepţional[e] calităţi de expunere, D-sa a făcut să fie cunoscută publicului cernăuţean una dintre cele mai interesante problem[e] ale fizicei. — Printre celelalte subiect[e] anunţate, atragem atinţia asupra conferinţelor d-lui prof. Bedreag despre şcoalele fizice din ţară şi străinătate, şi ale d-lui prof. Pârvulescu asupra problemelor actuale din astronomie.

GEORGE MACRIN

* Printre cărţile de chimie alimentară o menţionăm pe a d-lui A. Schmidt: „Alimentele şi băuturile noastre", o lucrare de popularizare, destinată marelui public. E regretabil că tânărul om de ştiinţe nu găseşte un editor pentru celelalte lucrări ale sale, menite să trezească în rândurile profanilor interesul pentru chimie.

M. STREINUL

STUDENŢEŞTI

* La început de an şcolar, soc. studenţeşti se regăsesc în dor de rânduială şi haină de primenire şi gândul li-i de drum. In această împrejurare a avut

loc în 7 Noemvrie la Academia Ortodoxă o conf. liberă a camaradului Vasile Ungureanu, lic. în teologie, despre: „conştiinţa de generaţie ca factor dinamic al misionarismului ortodox". O întreţinere de rară putere sufletească, în idealal dogmelor etice, cuvânt de lume spirituală, desfăcut în realitatea imediată. Desprind pentru interesul preocupărilor studenţeşti că această conf. a fost în primul rând de o înaltă sinceritate, perfectă sinceritate, păzită în cercul unei obiectivităţi de profundă căutare, definire, acţiune. Anume, viaţa interioară a societăţilor studenţeşti din Cernăuţi, cu patrimoniul lor de circulaţie, trebuie să ajungă până la confundare în nobila linie a sensului vremii. O ramură de umbrar, un fragment, undeva în societăţi, nu ţine de urât unei generaţii. Avem indestructibilă nevoe de sensul unei generaţii. Altfel, se pierde rezonanţa din mediul de naştere al acestor societăţi, primindu-se de bună noimă întâmplarea dela sine a zilei. Este necesară o întoarcere în noi cu continuă refacere muncită în rostul existenţei noastre pentru o credinţă sfântă: în devenirea unei strălucite, de-acum deschise, ere creştine şi vrednicia Patriei cu realităţile ei spirituale. Studenţi, trebuie să ne recunoaştem în primul rând neajunsurile şi golurile proprii. Prin forţa purificării la ideal de luptă. Studenţii teologi să se regăsească toţi, fără castă, dar pentru cultivarea unei elite spirituale. Viaţa studenţească din Cernăuţi, adusă în jurul acestei conf. cu focul ei sacru de credinţi legionare, a primit un suflu de înviorare. De aceea am reţinut aici momentul conf. cu semnificaţia lui, ca o împrejurare bine venită a anului studenţesc.

V. G. COSMA

MUZICALE

* In anul 1936 va avea loc la Praga un congres internaţional de educaţiune muzicală. Activitatea se ramifică, până în prezent, în trei secţiuni principale: raporturile internaţionale, educaţiunea muzicală în şcoală şi cultura muzicală. Reprezentant din partea României este profesorul nostru G. Breazul. O nouă recunoaştere din partea străinătăţii vine să pună la punct anumite scrieri obscure şi flecare împotriva acestui pedagog de frunte.

* Opera română din Cluj a onorat urbea noastră cu două spectacole, puse sub conducerea rutinată a d-lui Jean Bobescu. Trecem peste preţurile enorm de ridicate, pe cari lumea noastră cultă le plăteşte numai la Tănase sau Alhambra, ca să considerăm faptul ca un adevărat eveniment muzical. Totuşi, Opera din Cluj nu mai poate da, din cauza greutăţilor materiale, spectacole de talia celor, ce au făcut, în deceniul trecut, din Cernăuţi loc de sărbătoare a muzicii. Orchestra redusă şi soliştii oarecum obosiţi au imprimat celor două opere cântate — Liliacul de J. Strauss şi Madame Butterfly de G. Puccini — o vădită atmosferă de paliditate. Dintre cântăreţi — remarcăm pe d-nii T. Spătaru, Al. Iarotzki şi R. Robescu. D-na S. Tiron, nepotrivită ca Cio-Cio-San faţă de micul locot. american, a distonat în multe părţi strident. O menţiune pentru d-na Ana Rozsa.

* Frumoasă a fost serata familiară — Schubertabend — dată de societatea corală germană Schubertbund — 13/XI 1935. Preţuim pe d-l Franz Krzyzewschi — pentru felul cum ştie să imprime, ansamblului coral, muzicalitatea sa, cunoscută nouă. De scos în evidenţă, însă, este muzica bună, de înaltă cultură, pe care o oferă, — aşa de demn, societatea corală germană, urmărind răspândirea muzicii lui Fr. Schubert. Dintre solişti amintim pe Fritzi Klee Roller şi Antoinette Iriny, Eugen Dubiniewicz şi Leo Bauer. Printre cântăreţi, figura simpatică de bas a inginerului Schali, vechiu animator al muzicii corale.

* D-l locot. Prisecaru merită să fie amintit pentru strădania pe care o depune la instruirea orchestrei reg. Grăniceri, fără de care este imposibil a se concepe o activitate de concerte simfonice în Cernăuţi. Vom reveni asupra acestui vrednic şef de muzică, cu ocazia concertului anual, pe care-l pregăteşte.

* Am ascultat cu deosebit interes corul asociaţiei trăgătorilor poloneji din Varşovia, care a dat un concert în Cernăuţi, după un succes mare, pe care l-a avut la Bucureşti. Dirijorul Mieczyslaw Mieszyewschi, un tânăr cu reale aptitudini muzicale, a fost la înălţimea pregătirii sale serioase. Corul polonez a fost invitat de A. C. T. (asociaţia creştină a tinerilor), care va trimite iarna aceasta corul ei bărbătesc, pus sub conducerea lui Radu Botez dela Radio-Bucureşti, la Varşovia.

LIVIU RUSU

TEATRALE

* Alhambra a venit dinnou la Cernăuţi... Ca'ntotdeauna, neopriţi de cei îndrept şi nu ştiu de ce — neisgoniţi cu pietre de către public, (la noi, totuşi, au fost fluieraţi!) aceşti exploratori ai umorului de ultimă speţă şi ai comicului burlesc de maidan şi cabaret, s'au scăldat goi până la frunza de viţă, indiscretă şi ea uneori, în apele celei mai grosiere plăsmuiri de scenă. Dacă într'adevăr s'au epuizat sursele comicului moral şi artistic, atunci aceşti „dummer-auguşti" trebuie să plece la strâns cartofi la vreun moşier. De dragul unei clase abrutizate şi decăzute şi a unei scontări comerciale nu admitem scoborîrea pe scenă mahalagească, a celor mai sfinte comori ale neamului nostru pentruca, înjurul lor, să joace explotatorii scârboşi ai instinctelor umane. Credem că acestea sunt ultimele chefuri ale decadenţei actuale peste care se va ridica moralitatea severă a unei noui lumi româneşti. Pe stăpânii teatrului Naţional dela Cernăuţi îi rugăm să nu mai lase în acest lăcaş de cultură naţională piciorul profanator al acestor imbecili ai răsului cabotin, de patentă decadentă.

V. I. POSTEUCĂ

* „Teatrul Naţional" din Iaşi, de sub conducerea stângaciului Serghie, continuă să-şi bată joc de publicul cernăuţean. „Mireasa din Tărăscău", piesa unui jidov pestan, a fost o farsă sinistră. Bieţii actori au făcut ce-au putut, scârbiţi şi ei, desigur, că trebuie să joace într'o astfel de năsbâtie. Notăm că reprezentarea, la Viena, a „Miresei din Tărăscău", a prilejuit ministerului nostru de externe vehemente proteste.

* Celelalte turnee, sub orice nivel. Oare când se va sfârşi cu aceste improvizaţii nenorocite, cari stârnesc hazul minoritarilor din Cernăuţi?

M. STREINUL

PLASTICE

* Expoziţia colectivă a tinerilor pictori evrei, în sala „Mensa judaica", prezintă ca moment caracteristic dominant, într'un monstruos maximum, distrugerea formei naturale. Prin lipsa (sau neputinţa) studiului naturii, singurul care înlesneşte înţelegerea picturalului practic, expozanţii dela „M. j." îşi crează forme ireale — însă un ireal atât de extrem, încât duce ad absurdum. Uitând că, rezolvând o problemă, trebuie s'o îmbraci într'o formă clară, curată şi simplă, fiindcă adevărul e clar, curat şi simplu, — ei ajung la enormităţi. Artiştii evrei, neputând pătrunde viaţa, deci adevărul, nu sunt în stare să cunoscă raportul între spirit şi materie. Consecinţa e că pictura lor dă impresia unui coşmar neorganizat artisticeşte (paradoxul conţine, în acest caz, destulă acceptabilitate didactică). Cele câteva tablouri reuşite, foarte puţine la număr, constituie excepţii dela spiritul specific semit. Dar, un sfat, junilor expozanţi dela „M. jud.": spre a nu vă pierde specificul, urmaţi directivelor lui Fischer, adică — pictaţi ceapă în loc de flori şi veţi ajunge foarte departe: cel puţin până la vre-un râu palestinian, unde vă veţi spăla odată de toată murdăria culorilor voastre!

RUDOLF RYBICZKA

REVISTE

Insemnări sociologice, revista d-lui prof. univ. Traian Brăileanu, îşi continuă cu multă dârzenie drumul, aducând, în fiecare număr, contribuţii de mare importanţă la precizarea ideologiei, care ne anima.

Cuvântul liber spune că Petrache Lupu ar fi trebuit să-şi facă injecţii cu neosalvarsan. Iată până unde merge toleranţa Românului! Prin astfel de obrăznicii, „Cuvântul liber" se pune în afară de lege şi lucrul trebuie notat, ca să se ştie. Îi întrebăm pe N. Davidescu, Ion Minulescu şi bucovineanul Al. Voitinovici: dece mai colaboraţi la cea mai ideală hârtie de'mpachetat masline?

* Ce replică sănătoasă, „Cuvântului liber", modestele **Orientări**! Părintele C. R. Crişan se afirmă ca unul din cei mai binecuvântaţi sămănători în ogoarele românismului. Esseurile sale justifică pe deplin admiraţia ce-o avem pentru scrisul limpede al părintelui C. R. Crişan. Tot în „Orientări", găsim proză de B. Jordan şi cronici succinte de Paul Popescu şi J. C. Ghika-Boldoi. Dintr'un număr mai vechiu, desprindem: R. Nour, C. Salcia, C. Făget, Octav Sargeţiu, I. I. Alexandrescu şi Savile Natba.

Plaiuri săcelene a d-lor V. Tudoran şi Ion Crisbăşanu se impun cu programul lor strict local. Dar am vrea să arboreze, cât mai curând, verdele.

* Acelaş lucru, despre **Vremea-Nouă**, dela Orheiu. Din pagina literară, menţionăm: Octav Sargeţiu, A. Tita, G. Viconschi şi Silviu Orheianu.

* Auzim că revista **Cuget Moldovenesc** dela Bălţi, a d-lor M. Văluţă, P. Stati, N. Gh. Cârţu etc., vrea să 'nfiinţeze o editură.

* **Pagini literare** a poetului T. Mureşanu, despre care am mai avut ocazia să vorbim, îşi continuă, victorioase, drumul spre realizări definitive. No. 10 aduce un revelator articol despre „Doi prieteni: Apostolul Pavel şi Nietzsche", esseurile bine gândite ale d-lor P. Mix şi I. Diamant, cronici de: R. Demetrescu, Gr. Popa, O. Ruleanu, Al. Olteanu şi T. Murăşanu, poezii de Yvonne Rossignon, M. Beniuc, G. Fonea, Ştefan Baciu, George Popa şi Ş. Al. I. Faur, un captivant fragment de roman şi unul graţios de tragicomedie. Remarcăm şi schiţa lui Ion Codrin. Revista „Pagini literare" e hotărîtoare în literatura şi gândirea românească.

* Apariţia unei reviste cu numele **Muzică şi poezie** ne-a bucurat. Credeam că va fi un util magazin de muzicologie, cu suplimente lirice, aşa cum apar atâtea, în occident, dar am fost desamăgiţi, căci, în locul studiilor, am găsit articole, dealtfel foarte poetice, însă fără nici o însemnătate muzicală. Iar poeziile, — două, dealtfel bune — au fost împrăştiate la locuri neînsemnate. Suntem siguri că redactorii revistei sunt bine intenţionaţi. Deaceea, ne permitem unele sugestii: revista să publice cercetările muzicale ale d-lor: G. Breazul, M. Jora, D. Cuclin, C. Brăiloiu, M. Botez etc., nu improvizaţii romanţioase, şi două-trei pagini de poezie: T. Arghezi, Ion Barbu, Adrian Maniu, G. Bacovia, Dragoş Vrânceanu, Simeon Stolnicu, Tudor Murăşanu, George A. Petre, Teofil Lianu etc. Astfel, revista ar putea deveni un real îndreptar pentru cultura românească. In No. 1, găsim rânduri foarte aproximative despre spectacolul inaugural dela operă. Lucrul e profund regretabil. „Noaptea furtunoasă" merită altfel de analiză. Din rest, Liviu Rusu, cu un articol just deşi, uneori, prea amabil.

* Din multele publicaţii regionale amintim: **Pământul, Ancheta, Luceafărul, Gând românesc, Ogorul şcoalei, Scânteia, Ţara Bârsei** (magazin interesant în partea ştiinţifică), **Rânduri, Grai Moldovenesc** şi **Turda**.

Revista mea a d-nei Marta D. Rădulescu publică lucruri, cari ne'nveselesc sufletul. Dacă revista aceasta ar apare săptămânal, „Vremea" din Bucureşti lui F. Aderca s'ar putea ascunde în fundul pământului. **M. S.**

Revista Raze de lumină, An. VIII, No. 1—2. E îmbucurător faptul că revista „Raze de lumină" apare şi de data aceasta cu un sumar bogat, stârnind un deosebit interes. Un documentat şi interesant studiu prezintă d. N. Chiţescu asupra „Problemei romanului creştin" (a propos de opera lui François Mauriac), relevând personalitatea marelui om de litere al Franţei de azi. Nu mai puţină atenţie merită studiul d-lui Niţă Mihai despre „Iuda Iscarioteanul", apostolul prin care „Cel viu" a fost vândut pentru luciul a 30 de arginţi. Ceeace este de notat, e că d-l Mihai ne lămureşte pe Iuda în toată fiinţa sa, se apleacă în faţa textelor biblice, punându-ne totodată şi problema mântuirii vânzătorului în urma căinţii care l-a purtat până la curmarea zilelor. „Sinuciderea lui Iuda", spune autorul „e rezultatul celei mai furtunoase, celei mai cumplite convertiri umane". Iuda s'a căit, a suferit şi, nemaisuportându-se, s'a spânzurat. In ceasul al unsprezecelea s'a pocăit şi, după cum ştim, Biserica învaţă că şi în ceasul acesta din urmă se poate obţine deslegarea. Dar să nu uităm că Iuda a fost evreu, că toţi conaţionalii săi trebuie să sufere şi că Iisus S'a pronunţat categoric: „Vai de cel prin care se vinde Fiului Omului". Deci Iuda a avut mustrări de cuget şi, aruncând arginţii pe lespezile templului, şi-a dat singur pedeapsa. Mai ştim un lucru: că Biserica osândeşte sinuciderea. Se va mântui oare Iuda, ţinând seama de cele expuse mai sus. Iată o problemă dela care d-l Niţă Mihai se'nlătură, ne'ncercând un răspuns — oricare ar fi el. **O. C.**

* Vremurile româneşti au revenit de mult pe plaiurile băştinaşe, dar mulţi dintre bătrânii noştri nu se pot desbăra de „Zeitung"-ul zilnic. Ziarele locale jidoveşti, scrise nemţeşte, au o sumedenie de cetitori Români, cari îşi tâmpesc zilnic simţirea românească şi creştină cu dulceagăriile perfide ale internaţionalismului păgân. Aceia dintre Români, cari nu se pot lipsi de „Zeitung", dece nu cumpăre ziarul german sadea „Deutsches Tagespost" cinstit şi leal, chiar când e neprietenos? — Scris în spirit naţional german, nu repugnă românismului nostru, ci dimpotrivă ni-l cultivă, fie şi prin reacţiune. Pe când ziarele jidoveşti „a-naţionale" sunt cea mai disimulată armă împotriva rezistenţii noastre etnice. Dece vă mai otrăviţi cu ele? **B. S.**

* „Expoziţia ambulantă de artă pop[ulară] ardeleană", organizată de An[a] Maria Bethlen, adăpostită la Ce[r]năuţi în sălile muzeului Carol II, înt[re] 31.XI—15.XI c., sub patr. d-nei Vi[r]ginia Nistor (dupăce Societatea Doamnelor Române a refuzat protect[o]ratul, bănuind ceva cu substrat politic a fost primită, bizar, după ceea c[e] se pretindea să fie şi nu după ceeac[e] în realitate prezenta. Intr'adevăr, în A[r]deal, în afară de Români, mai trăiesc trei popoare: saşii, secuii şi unguri[i]. Or, în aceasă expoziţie, se arată pretinsă artă populară şi o mare par[te] de obiecte expuse (lucrările de alaba[]stru şi cele de ceramică) sunt pr[o]dusele unor fabrici ungureşti d[in] Turda (vasele de ceramică avân[d] chiar pe fond stampila fabricei „Fra[ţii] Tompay, Turda"). Denumind e[x]poziţia „ardeleană" şi spunând c[ă] obiectele ar fi artă ungurească, n[u] se ascunde cumva aici insinuarea: ar[]delean — unguresc? Ca şi cum ceeace se şi proectează cum se pute[a] auzi chiar la expoziţie — s'ar organiz[a] o expoziţie de artă populară huţ[u]nească din Bucovina în Ardeal, de[] numind-o artă populară bucovi[]neană. Această expoziţie, în care, d[e] altfel, sculpturile în lemn sunt mul[t] inferioare celor ce se fac la Câmpulun[g] de pildă, iar diferenţierea celorlalt[e] obiecte de artă făcută cu o evident[ă] tendinţă, — a putut să se bucure oricum, de ospitaliera atenţie a d-lu[i] primar prof. Marmeliuc, preşedin[]tele Ligii Antirevizioniste. Dacă con[]fuzia acestei expoziţii n'ar fi fost în[] nadins provocată, dacă ar fi fost ones[t] expusă, atunci, poate, ar fi fost cu calc[] să ne reţinem şi noi altfel asupra ei. **V. G. COSMA**

REDACŢIONALE

D. Aron Cotruş poetul de viguroasă trăinicie românească, are în lucru un nou volum: „Minerii".

* Cărţile, revistele şi manuscrisele se vor trimite pe adresa d-lui prof. Liviu Rusu, în Cernăuţi, str. Eminescu, 15.

* Secretariatul de redacţie al revistei noastre e făcut de Mircea Streinul.

* Abonamentul anual la ICONAR e de Lei 60.

* In curând apare Solstiţii de George Drumur, cu 5 gravuri de R. Rybiczka.

* Tot la ICONAR, va apare Liturghia în stil linear de Paul Constantinescu. De execuţia ei tehnică va îngriji tipografia „Mitropolitul Silvestru", una dintre puţinele amenajate în acest scop.